

STATUS JURÍDIC DEL DIRIGENT ESPORTIU NO REMUNERAT

Andreu Camps Povill.

Professor de "Legislació, organització i administració de l'esport" de l'INEFC-Lleida.

L'esport modern i les seves estructures han viscut i continuen fent-ho en una situació auto-consentida i, en molts cassos volguda, de marginació jurídica.

El desenvolupament legislatiu de l'esport al nostre país és escàs, relativament nou i molt incomplet, en comparació amb les legislacions dels països europeus i americans.

El moviment olímpic ha afavorit aquesta situació, doncs ja des de la seva filosofia originària es va cercar sempre la total independència, una autonomia normativa i una separació clara entre la societat civil i els poders públics.

La idea predominant de l'època en què neix defensa que l'esport ha de regular-se per les seves pròpies normes i sota cap concepte o pretext no ha d'existir una intervenció estatal dins d'un sector de la societat que és totalment privat.

La pròpia dinàmica social posterior comporta una demanda als poders públics per a la creació de serveis públics i juntament amb la creixent popularitat i desenvolupament econòmic que ha tingut l'esport han fet irreversible el procés d'intervenció i regulació de la vida esportiva, tant en els seus aspectes de relació externa amb ter-

cers, com en la seva pròpia vida interna.

Evidentment, el dualisme entre ambdues tendències existeix encara avui perquè totes dues sorgeixen de postulats diferents, fruit de les diverses concepcions de l'estructura de l'Estat i del paper del poders públics, malgrat això és constatable que cada dia les administracions públiques implicades pretenen regular amb major precisió el complex món esportiu, de vegades extralimitant-se en les seves competències i d'altres, com el cas que ens ocupa, deixant un notable buit jurídic. No pot ser objecte d'aquest article la discussió sobre l'oportunitat i fins i tot la legitimitat dels poders públics per a la regulació de la vida privada, però sí ha de constatar-se que Espanya és un dels països europeus, amb Portugal, on la intervenció pública en l'aspecte normatiu de l'esport és menor.

A la majoria del països comunitaris existeix una regulació minuciosa dels drets i deures dels esportistes, dels entrenadors o educadors i dels dirigents esportius, siguin o no professionals, però aquí ens trobem amb una manca total de normativa específica aplicable directament al dirigent esportiu en la legalitat vigent.

A falta d'una regulació específica de

l'Estatut del Dirigent Esportiu hem d'anar a la jurisprudència, a la interpretació analògica de la norma i a la doctrina, per poder entreveure quina és la situació jurídica del dirigent de l'esport.

S'ha d'iniciar l'estudi, malgrat ésser molt coneguda, per l'estructura associativa de l'esport a Espanya i a partir d'aquesta, anar desenvolupant les diferents situacions que es puguin crear, doncs no és la mateixa la situació jurídica del President d'una Federació que del d'un club, per això crec convenient dividir la posterior anàlisi en els següents apartats:

A) El dirigent com a representant d'una associació esportiva

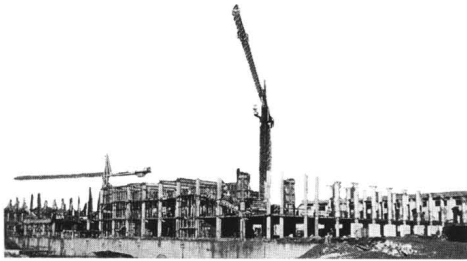
1- Situació jurídica davant de tercers

2- Situació jurídica interna

B) El dirigent com a organitzador d'activitats.

Estructura esportiva

La Llei 13/80 (Llei General de la Cultura Física i de l'Esport) preveu al seu Capítol II (articles 11 a 20) l'estructuració de l'esport oficial, i amb aquesta denominació em refereixo al sector del món esportiu que tindrà protecció i rebrà el foment adequat pels poders

públics, la qual cosa no exclou que pugui organitzar-se i desenvolupar-se un cert tipus d'esport al marge d'aquestes estructures.

El sector oficial està format per les Federacions Esportives que són entitats que reuneixen a esportistes i associacions dedicades a la pràctica d'una mateixa modalitat esportiva, amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar per al compliment dels seus fins que no poden ser altres que la promoció, organització i difusió de la modalitat esportiva que els uneix.

L'Estat de les Autonomies sorgit a partir de la Constitució de 1978 ha permès que les Comunitats Autònomes assumeixin com a pròpies i amb caràcter d'exclusivitat una sèrie de matèries, entre les quals es troba la promoció esportiva i el lleure en general.

Si posem com a exemple la Comunitat Catalana podem veure que al seu article 9 de la Llei Orgànica 4/79 del 16 de desembre (Estatut d'Autonomia de Catalunya) es recull com a competència exclusiva de la Comunitat Autònoma Catalana l'esport i el lleure.

Aquesta competència que s'assumeix en virtut de l'Estatut d'Autonomia es veu posteriorment materialitzada en el traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a les diferents Comunitats Autònomes, i en el cas concret de Catalunya es va realitzar a la Generalitat mitjançant el Real Decret 1668/80 del 31 de juliol, on s'especifica amb claredat quines són efectivament les competències que pot assumir la Comunitat Autònoma, entre les quals es troba la tutela i promoció de les associacions esportives, l'àmbit d'actuació de les quals no excedeixi del de la pròpia Comunitat Autònoma.

És en virtut d'aquesta competència que tenen atorgada les diferents Comunitats Autònomes pel que cadascuna d'elles, ja sigui de forma reglamentària en desenvolupament de la Llei de l'Esport estatal, o per via legislativa, com ho han fet les comunitats de Catalunya, País Basc, Madrid i Castella-Lleó regulant-se les Federacions Esportives circumscrites al seu àmbit territorial, definint-les com aquelles entitats formades per associacions i esportistes dedicats a la pràctica i la promoció de cadascun dels esports específics, amb personalitat jurídica i capacitat d'obrar.

Tant a partir de la legislació estatal com de les específiques de les Comunitats Autònomes ha de dir-se que les Federacions Esportives són entitats privades, amb autonomia de gestió, que assumeixen per mandat exprés de la llei una missió de servei públic, el qual els permet de tenir prerrogatives de funció pública o poder públic.

Aquesta descentralització administrativa de competències públiques a favor d'entitats privades, porta com a contrapartida la necessària tutela per part dels poders públics. Tutela que es manifesta en una minuciosa regulació del procediment de constitució i respecte als principis democràtics, de representativitat i de legalitat, de tots els seus òrgans i de tots els seus actes. M'interessa ressaltar aquí com l'element diferenciador amb relació a l'altre tipus d'associacions esportives el fet que tinguin confiat un servei públic, la qual cosa les converteix en agents públics amb totes les conseqüències jurídiques que això implica quan actuen exercint potestats públiques, és a dir, al desenvolupament de llur funció pública.

Com a segon gran bloc dintre del de-

nominat sector oficial trobem els clubs i agrupacions o associacions esportives com se les anomena a les normatives d'algunes comunitats Autònomes.

Per a la Llei de l'Esport són clubs esportius, als efectes d'aquesta llei; el que vol dir, com comentava anteriorment, que poden existir d'altres clubs que no compleixin aquestes condicions, però que també siguin clubs esportius, les associacions privades, amb personalitat jurídica i capacitat d'obrar, l'objectiu exclusiu de les quals sigui el foment i la pràctica de l'activitat física i esportiva, sense ànim de lucre, és a dir, sense possibilitat de repartir els guanys entre els socis.

Es consideren agrupacions esportives les associacions privades constituïdes per persones relacionades per especials vincles de caràcter professional o social per desenvolupar activitats físico-esportives no limitades a un sol àmbit, modalitat o disciplina i per promocionar l'esport per a tothom.

En qualsevol cas, les Associacions Esportives són entitats privades que tenen encomanades només les funcions que els seus promotors o associats, posteriorment, vulguin considerar sempre que es trobin dins de l'objecte específic de la promoció, foment i pràctica de l'activitat física i esportiva, sense ànim de lucre, bé sigui dins del marc de l'esport de competició o bé dins del camp de l'esport de lleure i l'esport per a tothom.

Això fa que només les hi sigui aplicable el dret privat perquè no tenen encomanades funcions públiques. Com deia abans, aquesta anotació té la seva importància a l'hora de definir els drets i les obligacions dels dirigents perquè respondran de règims jurídics diferents.

Règim jurídic

A) El dirigent com a representant d'una associació esportiva:

1. Situació jurídica davant de tercers.

Les associacions esportives en virtut de la plena capacitat d'actuació que les hi reconeix la legislació vigent poden obligar-se i establir negocis jurídics amb tercers.

Tota persona jurídica necessita d'una persona física que la representi i, en aquest cas segons prescripció legal, serà el President de l'entitat qui ostenti la seva representació legal. Això vol dir que per signar qualsevol acord o contracte és necessari especificar aquesta condició per tal d'obligar l'entitat i, d'altra banda, romandre lliure de tal obligació a títol personal.

No podem parlar de drets i obligacions generals i comunes per a totes les situacions. Aquestes es deriven de cadascun dels negocis jurídics en els que formi part, essent de total aplicació les normes que regulen aquests negocis ja que actua com un subjecte més a la societat civil, compromentent-se al compliment de certes clàusules a canvi d'uns avantatges.

Pensem que les entitats poden, entre d'altres, gravar i alienar béns immobles, prendre diner a préstec, emetre títols transmissibles representatius de deute o part alíquota patrimonial i quants contractes cregui oportú realitzar per al bon desenvolupament dels seus fins, fins i tot contractes de tipus comercial i industrial, sempre que els beneficis els destini a l'objecte social. El President tindrà dret com a representant legal a reclamar davant les autoritats competents el compliment dels contractes que hagi convingut,

segons es desprèn de la llei d'enjudiciament civil.

En canvi, no és gens clar segons la legislació espanyola qui ha de respondre dels deutes contrets per les associacions esportives, ja que no existeix cap precepte legal que ho determini i cap preguntar-se si l'obligació s'ha d'extendre als socis o, ans al contrari, hauria d'assumir-se pels dirigents.

L'opinió més generalitzada creu que els socis són els vertaders propietaris del club i com a tals han de respondre dels deutes. S'ha de distingir el soci del simple abonat que compra una sèrie d'entrades per assistir a un espectacle públic. El soci és qui amb el seu "animus" participa en l'objecte social. Segons Monge Gil, a les associacions esportives els serien d'aplicació els articles 392 i següents del Codi Civil que fan referència a la comunitat de béns, com a règim general d'imputació de responsabilitat als socis d'un club esportiu. El concurs dels associats en les càrregues serà proporcional a llurs respectives quotes, que es presumiran iguals, mentre que no es provi el contrari. Aquesta responsabilitat ha de considerar-se mancomunada sobre el muntant total del deute.

Aquest règim fa que en la pràctica sigui molt incòmode tramitar una demanda perquè hauria de demandar-se nominalment a tots els associats.

L'aparició de les societats anònimes en l'àmbit esportiu permetria modificar aquest apartat en el sentit que el soci només respondrà pels deutes socials fins el límit de la part de capital aportat al conjunt del capital social.

A l'actualitat, a les Juntes Directives no se'ls hi pot imputar directament i personal cap responsabilitat pels deutes socials, de no ser que hagin inter-

vengut al negoci jurídic de forma personal avalant les operacions corresponents.

També es veuria modificat aquest aspecte amb les Societats Anònimes perquè als administradors de la Societat els serien d'aplicació els articles 79, 80 i 81 de la llei de Societats Anònimes que contemplen el règim de responsabilitat per als administradors d'una S.A.

2. Situació jurídica interna.

Molt més regulat es troba el règim jurídic intern d'una associació esportiva, malgrat que no aparegui en cap lloc del status jurídic del dirigent esportiu i s'hagi d'extreure de la recopilació dels diferents preceptes que li puguin afectar.

En concret ja s'ha comentat que el President del Club o Federació ostenta la representació legal de l'entitat, el que li permet contractar i obligar-se en el seu nom.

Normalment, les competències i prerogatives de cadascun dels membres de la Junta Directiva, formada per un mínim de 5 persones i un màxim de 20, entre les qual s'inclourà el President, un Secretari i un Tresorer, hauran de quedar especificades als Estatuts; però amb caràcter general he de dir que els òrgans col·legiats, i en el seu nom el President, estan habilitats per a vetllar pel compliment de les normes reglamentàries internes i per a fomentar manifestacions de caràcter físico-esportiu.

En matèria de disciplina, segons el procediment establert als Estatuts, que en tot cas haurà d'ésser contradictori i amb respecte a la legalitat i presumpció d'innocència, pot exercir les mesures disciplinàries que consideri oportunes.

Podrà utilitzar lliurement, per a les seves reunions i activitats, els locals socials i instal·lacions pròpies, i serà funció del President convocar i presidir els òrgans superiors de govern, on a la majoria dels estatuts es preveu que el seu vot en cas d'empat és diriment. És important ressaltar que qualsevol membre de la Junta Directiva o de qualsevol òrgan col·legiat de l'associació esportiva pot manifestar públicament el seu vot contrari a l'acord adoptat i amb això eximir-se de les responsabilitats personals que es puguin derivar de l'acord.

En cap cas es pot interpretar això, com desgraciadament es fa sovint, com una conducta contrària a la disciplina i a les normes d'ètica esportiva, entre altres coses perquè aquest precepte recollit en algunes normatives comunitàries és totalment inconstitucional per la indeterminació de la infracció.

B) El dirigent com a organitzador d'activitats:

El dirigent d'una associació esportiva no és només el responsable de l'orga-

nització interna de la mateixa, sinó que pel propi objecte social ha d'organitzar manifestacions esportives que puguin donar origen a responsabilitats tant civils com penals.

Es tracta d'analitzar quina és la responsabilitat del dirigent en cas d'accidents en l'organització d'una activitat per l'entitat.

Cal partir de la idea que el dirigent ha de donar una organització de certa qualitat. L'organitzador jurídic és l'associació, però qui ho fa és una persona que ha de respondre dels seus actes.

Si hi ha mediació de contracte entre els participants o els espectadors i l'organització, aquesta respondrà per responsabilitat contractual. L'espectador que paga una entrada es considera unit a l'organitzador per un contracte. Això implica que l'organitzador ha d'assegurar la integritat i vetllar per la seguretat tant d'esportistes com d'espectadors, però com a exigència implícita dins del propi contracte.

En aquest supòsit haurà de provar en cas d'accident que no va existir falta per la seva part.

En el cas que la responsabilitat no pugui derivar-se d'un contracte serem davant d'una responsabilitat de tipus delictuós, en la qual s'haurà de provar la falta de l'organitzador de la prova.

Existeix una sentència en la qual es fa respondre civilment al club organitzador d'una regata, per responsabilitat delictuosa i responsabilitat penal, contra el dirigent del club que va participar directament en la direcció de la regata, perquè no s'havien pres les mesures de seguretat adients i va morir un regatista.

S'ha d'instar a les autoritats competents perquè creïn el status jurídic del dirigent esportiu no remunerat, per poder definir amb precisió el seus drets i obligacions i no quedi desemparat davant la llei ordinària, perquè en el cas que es comencessin a presentar demandes de responsabilitat pels actes involuntaris realitzats per ells, ens trobaríem amb una manca total de gent que d'una forma totalment desinteressada dirigís l'esport de base.

BIBLIOGRAFIA

ALAPHILIPPE, *Le sport dans les balances de la justice*. Ed. Dalloz, París, 1985.

ALAPHILIPPE, *La responsabilité des dirigeants du groupements sportifs*. Ed. Centre de droit et économie du sport, Limoges, 1986.

ALPA, G., "La responsabilité civile in generale e nell'attività sportiva", *Rivista diritto sportivo*, nº 3, 1984, pàgs. 471-489.

APPENZELLER, H., *Athletics and the law*. Ed. the Michie Company, Charlottesville, 1975.

BONASSIES, P., "La responsabilité de l'association sportive", *Actes du Colloque de Nice*, 1983.

BONASSIES, P. i COLLOMB, P., *La responsabilité de l'association sportive*. Ed. Economica, París, 1984.

CAMPGUILHEM, R., *La notion d'acceptation des risques sportifs et le droit de la responsabilité civile*. Tesis Doctoral, París, 1961.

FRATTAROLO, V., *La responsabilità civile per le attività sportive*. Ed. Guiffre, Milà, 1981.

GERI, V., "Osservazioni di massima sulla responsabilità civile e penale, particolarmente dei dirigenti, in tema di danni e infortuni sportivi", *Rivista diritto sportivo*, nº 2, 1986, pàgs. 155-165.

GIANNINI, "La responsabilità civile degli organizzatori di manifestazioni sportive", *Rivista diritto sportivo*, nº 2, 1986, pàgs. 277-286.

MONGE GIL, A. L., *Aspectos básicos del ordenamiento jurídico deportivo*. Ed. Diputación General de Aragón, Zaragoza, 1987.

RABINOVITCH, "La responsabilité de l'organisateur", in *Les problèmes juridiques du sport*. Ed. Economica, París, 1981, pàgs. 295-308.

VV.AA., *Les problèmes juridiques du sport. Responsabilité et assurance*. Ed. Economica, París, 1984.

VV.AA., *Les problèmes juridiques du sport. Le sportif et le groupement sportif*. Ed. Economica, París, 1981.